

STICHTING DIOGENES LEIDEN

NIEUWSBRIEF 11

27 MEI 2017

Het werk aan Hogewoerd 63 gaat beginnen

De plannen van Diogenes met Hogewoerd 63, het pand naast de voormalige wijnkoperij op de hoek van de Koenesteeg, zijn weer een paar stappen verder gekomen.

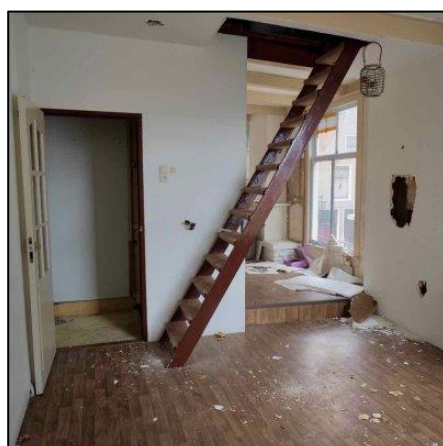
De huurders van de bovenwoning hebben in april andere woonruimte aangeboden gekregen. Diogenes heeft hen geholpen bij het zoeken naar alternatieven. Door het taalprobleem waarmee zij te maken hadden was het voor hen heel lastig om zelf in te schrijven op beschikbare woningen. Zij zijn eind april verhuisd. Daardoor is een belangrijke belemmering om met het pand aan de slag te kunnen gaan nu weggenomen.

Vooruitlopend daarop had Diogenes al een sloopvergunning aangevraagd voor het achterste gedeelte van Hogewoerd 63. Het gaat om het lage deel langs de Koenesteeg en een daarop aansluitend hoger gedeelte. Het is een latere aanbouw die afbreuk doet aan het karakter van het pand. Op 12 april is de vergunning voor de sloop van de aanbouw verleend.

Begin mei is een asbestinventarisatie uitgevoerd. De sanering zal binnenkort worden uitgevoerd. Daarna zal de aanbouw worden gesloopt.

Van een aantal onderdelen van het interieur van de woning kan de monumentale waarde nog niet goed worden beoordeeld omdat er in het verleden veel is weggetimmerd met allerlei soorten materiaal. De foto's hiernaast laten zien dat er na het vrijkomen van de woning al het een en ander is weggehaald om te kunnen bekijken of er asbest aanwezig is.

Na de sloop van de aanbouw en de verdere ontmanteling kunnen de waardevolle elementen verder in kaart worden gebracht.

Dan kan de architect Marcel van Dijk het schetsplan dat hij eerder heeft gemaakt omzetten in een definitief restauratieplan.

Als de vergunning is verleend en de nodige financiële afspraken zijn gemaakt, zal de daadwerkelijke restauratie van start gaan. Verwacht wordt dat dit later in 2017 zal gebeuren.

Meer over dit project is te vinden op de pagina [Het restauratieplan voor Hogewoerd 63](#) op de website van Diogenes.

De restauratie van Hogewoerd 59-61: nog steeds op schema

Het gaat goed met de restauratie van de voormalige wijnkoperij. Toen de aannemer Den Dubbelden in september 2016 begon, werd ervan uitgegaan dat hij voor de bouwvakvakantie in juli 2017 klaar zou zijn. Het wordt steeds duidelijker dat dat inderdaad gaat lukken. Daarna zullen anderen, zoals de schilder, de keukeninstallateur en de parketlegger, nog enkele maanden nodig hebben voor de afronding. Verwacht wordt dat de drie woningen in de loop van oktober kunnen worden betrokken.

De pagina [De restauratie van Hogewoerd 59-61](#) op de website van Diogenes wordt bijna iedere week aangevuld met nieuwe foto's die gemaakt zijn door Hans van Dam. Hieronder een kleine selectie uit april en mei.

Links: de ramen en kozijnen aan de voorkant boven het niveau van de begane grond zijn geschilderd. Midden: een oude rozet voor de bevestiging van de bovenleiding van de tram. Rechts: Diogenes brengt bij alle gerestaureerde panden een gevelsteen aan met het jaartal van de restauratie.

De nieuwe kap van het achterhuis van Hogewoerd 59 is afgedekt met zink. De tuiten, de schuine zijden en de schouderstukken krijgen ook een afdekking met zink. De muren zijn aan de buitenkant geïsoleerd en gestuukt.

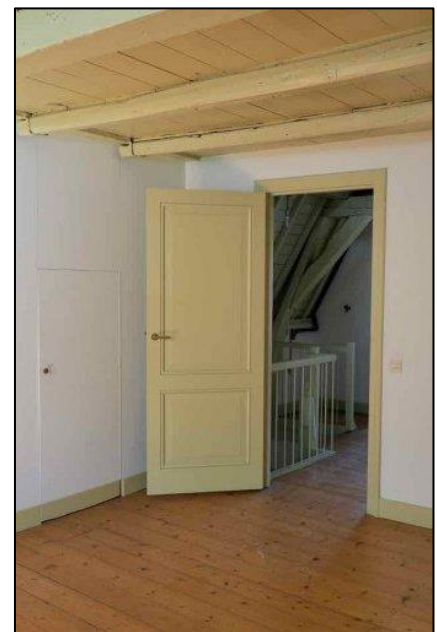
Links: de grote achterkamer op de zolder van Hogewoerd 61. Midden: de deuren uit het oude complex worden vrijwel allemaal na een opknapbeurt hergebruikt. Rechts: de voorkamer op de zolder van Hogewoerd 61.

Links: de zolder van het voorhuis van Hogewoerd 59. Op de plaats waar een trap komt staat nu nog een ladder.
Midden en rechts: de spiltrappen die in deze woningen komen worden gemaakt bij de firma Gebroeders De Graaff in Voorschoten. Ze worden in juni geplaatst.

Aalmarkt 5a

In Nieuwsbrief 9 stond een stuk over Frans en Doortje, de toenmalige huurders van de bovenwoning Aalmarkt 5a. Zij vertelden toen dat ze zouden gaan verhuizen. Dat is inmiddels gebeurd. Per 1 mei is er een nieuwe huurster gekomen. Op de website van Diogenes staan nu ook foto's van het interieur van Aalmarkt 5a: [Aalmarkt 5a van binnen](#).

Een nieuwe verzekeringsmaatschappij voor Diogenes

De panden van Diogenes zijn jarenlang verzekerd geweest bij een 'gewone' verzekeringsmaatschappij. Per 1 juni stapt Diogenes over naar [Donatus](#), een maatschappij zonder winstoogmerk die zich in het bijzonder richt op kerken en monumenten.

Donatus bestaat al meer dan 160 jaar. In het begin was de maatschappij alleen gericht op het verzekeren van kerkelijke gebouwen, maar de doelstelling is geleidelijk verbreed. Donatus heeft een samenwerkingsrelatie met het Nationaal Restauratiefonds.

Voor Diogenes betekent de overstap een aanzienlijk premievoordeel. Daarbij komt dat Donatus de taxaties van de panden zelf uitvoert zonder kosten voor de verzekerden. In het verleden moest Diogenes voor de periodieke taxaties steeds een externe taxateur inschakelen.

Onderzoek naar de ouderdom van balken uit de wijnkoperij

De wijnkoperij aan de Hogewoerd is in 1803 ontstaan door het bij elkaar trekken van drie eeuwenoude woonhuizen. De bouwdatum van die panden is niet precies bekend. De bouwhistoricus Jan Dröge neemt aan dat de voorhuizen van de twee rechterpanden (Hogewoerd 59 en 61) omstreeks 1610 in de plaats zijn gekomen van oudere huizen. Het linkerpand (Hogewoerd 61A) was volgens hem kort daarvoor al ingrijpend vernieuwd.

Erfgoed Leiden en Omstreken (ELO) heeft dendrochronologisch onderzoek laten doen naar de ouderdom van balken in het complex. Bij zo'n onderzoek wordt gekeken naar de opeenvolging van de diktes van de jaarringen in een balk, als een soort van streepjescode. Door vergelijking met hout waarvan de leeftijd en andere gegevens bekend zijn, kan worden vastgesteld wanneer de boom gekapt is. Vaak kan zelfs worden bepaald uit welk gebied de balk afkomstig is. Bij het hout wordt onderscheid gemaakt tussen (van binnen naar buiten) kernringen (hard en meestal donker), spintringen (zachter en lichter) en de schors. Voor een exacte datering is het belangrijk dat er ook spinthout en schors aanwezig zijn.

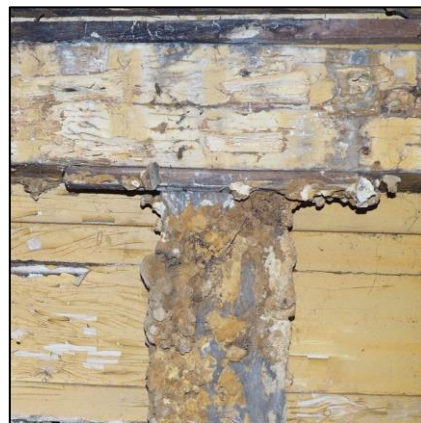
Enkele weken geleden zijn de resultaten van het onderzoek bekend geworden. Aannemersbedrijf Den Dubbelden had aan ELO de koppen gegeven van vier balken die geheel of gedeeltelijk moesten worden vervangen. Een daarvan, een grenen balk, kon niet worden gedateerd omdat hij te weinig jaarringen had: 42 kernringen en 35 spintringen. Bij de andere drie was een datering wel mogelijk, in één geval zelfs een exacte:

Een grenen balk uit de begane grond van het oorspronkelijke achterhuis van het rechterpand (nu het middenstuk van Hogewoerd 59) bleek 161 jaarringen te hebben. De boom is gekapt in of na 1658. Het hout was afkomstig uit de regio Havelland/Brandenburg. Er is geen exacte datering door het ontbreken van spint of schors.

Een eiken balk uit de begane grond van het voorhuis van het middelste pand (Hogewoerd 61) had 119 jaarringen. De boom is gekapt in of na 1542. Het hout was afkomstig uit het Saar-Moezelgebied. Deze datering is ook niet exact wegens het ontbreken van spin en schors.

Een eiken balk uit de eerste verdieping van het voorhuis van het linkerpand (Hogewoerd 61A) had 165 kernringen en 21 spintringen met schors. Hier was een exacte datering wel mogelijk: de boom is gekapt in de herfst of winter van 1582. Hij was afkomstig uit Zweden.

Edwin Orsel, bouwhistoricus bij ELO, is heel tevreden over deze resultaten. Van Hogewoerd 59 is duidelijk geworden dat het achterhuis van het oorspronkelijke pand kort na het midden van de 17de eeuw moet zijn vernieuwd, met grenenhout uit het oosten van Duitsland. Van Hogewoerd 61 staat nu vast dat het voorhuis in elk geval van na 1542 dateert. Het mooiste resultaat is verkregen bij Hogewoerd 61A. De bouwdatum van het voorhuis is nu bekend: kort na 1582. Die datering sluit aan op het onderzoek van Dröge.

De gegevens over de herkomst van het hout zijn ook waardevol. Ze geven meer inzicht in de de handel in bouwhout in die tijd.

Op de pagina [Uit de geschiedenis van Hogewoerd 59-61](#) op de website van Diogenes is meer te lezen over de geschiedenis van de voormalige wijnkoperij.

Reageren op de nieuwsbrief

Als u wilt reageren op de nieuwsbrief, kunt u een mailtje sturen naar nieuwsbrief@diogenes-leiden.nl.

Dat adres kunt u ook gebruiken om u aan te melden of af te melden voor het ontvangen van de nieuwsbrief of om een wijziging van uw mailadres door te geven.